

Mijn talenpaspoort

Instructiefiche voor leerkrachten

Wat is een talenpaspoort?

Een talenpaspoort brengt het volledige taalrepertoire van leerlingen in beeld. Het nodigt **leerlingen** uit om stil te staan bij de talen die ze spreken, horen, begrijpen of gebruiken in hun dagelijks leven. Dat kunnen thuistalen zijn, schooltalen, dialecten, talen uit hobby's, sociale media of gamen.

Het talenpaspoort is tegelijk een krachtig instrument voor **leerkrachten**. Het geeft inzicht in:

- de talige achtergrond van leerlingen;
- de talen die leerlingen begrijpen of gebruiken;
- de mate waarin leerlingen Nederlands buiten de school gebruiken;
- mogelijke manieren om het Nederlands te versterken bij leerlingen;
- de diversiteit binnen de klasgroep.

Het talenpaspoort is geen toets of evaluatie-instrument. Het is een gespreksstarter en een hulpmiddel om leerlingen beter te leren kennen.

Doelen

Doelen voor leerlingen

- Verhogen van taalbewustzijn:
Leerlingen denken na over welke talen ze gebruiken, in welke contexten ze talen inzetten, met wie ze welke taal spreken en hoe talen in hun leven aanwezig zijn. Leerlingen ontdekken dat iedereen een eigen taalrepertoire heeft en dat talen dynamisch zijn.
- Versterken van identiteit en welbevinden:
Leerlingen voelen dat hun talen en achtergrond gewaardeerd worden. Dit versterkt betrokkenheid, zelfvertrouwen, verbondenheid met de klasgroep en veiligheid in de klas.

Doelen voor leerkrachten

- Inzicht verwerven in het taalgebruik van de individuele leerlingen en het krijgen van een klasbeeld.
- Interactie in de klas creëren en verhogen.
- Werken aan een veilig klasklimaat.
- Ondersteunen van taalontwikkeling Nederlands: inzicht in het taalrepertoire van de leerling en zijn relatie tot het Nederlands, geeft de leerkracht een beter zicht op mogelijkheden om het Nederlands, de schooltaal, te versterken.

Noot: Leerlingen een talenpaspoort laten invullen en hiermee aan de slag gaan in de klas, vindt zeker ook aansluiting bij heel wat leerplandoelen.

- Leerplandoelen rond mondelinge communicatie
- Leerplandoelen rond taalbewustzijn en reflectie over taal
- Leerplandoelen sociale en interculturele competenties
- Leerplandoelen rond identiteitsontwikkeling

Mogelijke toepassingen van het talenpaspoort

1. Bij **start van het schooljaar**

Het talenpaspoort is bijzonder geschikt als kennismakingsactiviteit aan het begin van het schooljaar. Zie verder voor een leidraad.

2. Tijdens een **portretterende klassenraad**

Het talenpaspoort kan een waardevol hulpmiddel zijn tijdens een portretterende klassenraad. Het helpt leerkrachten om:

- *Een volledig beeld van leerlingen te krijgen;*
- *Taalachtergrond mee te nemen in observaties;*
- *Taalsterktes zichtbaar te maken;*
- *Noden rond Nederlands beter te begrijpen;*
- *In te schatten welke ondersteuning passend kan zijn.*

3. Tijdens **oudercontacten**

In gesprek gaan met ouders over het talenpaspoort van hun kind biedt heel wat kansen tot een sterk partnerschap. Ouders voelen erkenning voor hun thuistaal omdat je praat vanuit de volledige talige identiteit van het kind.

- *Laat ouders het talenpaspoort zien en ga erover in gesprek. Laat hen aanvullingen doen en vragen stellen.*
- *Je kan het concreet hebben over het belang van het Nederlands in het taalrepertoire van het kind en hoe ouders daarin ondersteunend en motiverend kunnen zijn.*

4. **Doorheen het schooljaar**

Het talenpaspoort hoeft geen eenmalige activiteit te zijn. Doorheen het schooljaar zijn er tal van vervolgactiviteiten mogelijk:

- *Leerlingen interviewen elkaar;*
- *Leerlingen maken een talenpaspoort van hun klas;*
- *Leerlingen maken een talenmuur in de gangen van het schoolgebouw;*
- *Leerlingen maken het talenpaspoort aan het eind van het schooljaar opnieuw en vergelijken;*
- *...*

Het gebruik van het talenpaspoort als kennismakingsactiviteit: een leidraad

Inleiding	• Je legt uit aan leerlingen dat ze een talenpaspoort gaan maken voor zichzelf. • Wat is een talenpaspoort? In een talenpaspoort noteer je de talen die je gebruikt, hoe vaak je ze gebruikt en wat je doet in die talen. Dat is bij iedereen anders. Zo zal iedereen in de klas een ander talenpaspoort hebben. Het is niet alleen leuk om dat van elkaar te weten, maar voor de leerkracht is dat ook heel handig. Op school spreken we Nederlands en leer je heel de dag Nederlands, maar het is handig als de leerkracht ook weet welke talen de leerlingen spreken buiten de school. • Maak leerlingen duidelijk dat dit een ‘momentopname’ is. Binnen 5 of 10 jaar kan hun talenpaspoort er helemaal anders uitzien. Dat is normaal, taalrepertoires zijn dynamisch. • Je deelt de talenpaspoorten uit en legt wat ze moeten gaan invullen, je overloopt de vragen: ○ Er is ruimte voor 3 talen + nog enkele vragen ○ Ook ééntalige leerlingen kunnen meedoen, het is een activiteit voor de hele klas. We hanteren een ruime definitie van ‘talen’. Leerlingen kunnen alle talen die ze kennen of gebruiken – inclusief dialecten – als deel van hun repertoire opschrijven. Leerlingen hoeven de talen die ze opschrijven, ook niet perfect te kennen. Bijv. heel wat leerlingen kijken op die leeftijd al filmpjes of series in het Engels. • Je kan als leerkracht zelf ook een talenpaspoort maken. Dat maakt de uitwisseling nadien met de leerlingen nog krachtiger.
Individuele werktijd	Geef leerlingen voldoende tijd om hun talenpaspoort in te vullen. Loop rond en laat hen zeker vragen stellen als ze iets niet begrijpen.
Uitwisseling	Je kan op verschillende manieren hierover uitwisselen • Meteen klassikaal en leerlingen zichzelf laten voorstellen aan de hand van hun talenpaspoort. Je vertelt ook iets over je eigen talenpaspoort. • Eerst in duo laten uitwisselen en dan pas klassikaal. • Uitwisselen via speeddate • Je kan kiezen om de interactie te spreiden bijv. elke week hang je een talenpaspoort uit in de klas en nodig je de leerling in kwestie uit om hierover iets te vertellen. • Je hangt alle talenpaspoorten uit in de klas en laat leerlingen eerst bij elkaar kijken. Daarna laat je de leerlingen iets vertellen en vragen stellen.

Bronnen:

Talenprofiel van leerlingen. (n.d.). BRUSSEL VOL TAAL. <https://www.brusselvoltaal.be/2-wie-zijn-mijn-leerlingen/talenprofiel-van-leerlingen>